

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΣΙΚΩΝ & ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ, 69 100 ΚΟΜΟΤΗΝΗ
Τηλ: 25310-39932

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
«ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

ΤΕΡΜΑ ΠΑΤΡ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ &
ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

ΑΓ.ΠΑΡΑΣΚΕΗ, 15341 ΑΤΤΙΚΗΣ

Τηλ: 210-6503448 – 3458

E –mail: <http://specialedu.iit.demokritos.gr/>

**Δ. Π. Μ. Σ. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΙΣ Τ.Π.Ε. ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ-
ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ**

Διπλωματική Εργασία

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια: Τερεζάκη Ζαχαρένια (Α.Μ. :316)

***Θέμα: «Η διερεύνηση των γνώσεων των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας
γενικής εκπαίδευσης της Δυτικής Αττικής για τους μαθητές με Διαταραχή του
Αυτιστικού Φάσματος (Δ.Α.Φ.) και η εκπαίδευσή τους στα πλαίσια μιας τάξης
γενικού σχολείου»***

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Σπυριδούλα Κατσαντώνη

Συνεργάτης Ερευνήτρια ΕΚΚΕΦΕ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Μέλη: 1)Αθανάσιος Βέρδης Επίκουρος Καθηγητής ΕΚΠΑ

2)Μαντάς Παναγιώτης Συνεργαζόμενος Ερευνητής ΕΚΚΕΦΕ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Αθήνα ,Δεκέμβριος 2021

Περίληψη

Η παρούσα εργασία διερευνά τις γνώσεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας γενικής εκπαίδευσης της Δυτικής Αττικής αναφορικά με τους μαθητές με Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος (Δ.Α.Φ) και την εκπαίδευσή τους μέσα σε μία τάξη γενικού σχολείου. Η στάση που διατηρεί ο εκπαιδευτικός απέναντι στη συμπερίληψη μαθητών με Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή (Δ.Α.Φ) μπορεί να επηρεάσει την επιτυχία του μαθητή. Έτσι, η διερεύνηση της παραπάνω θεματικής θεωρείται βασικής σημασίας, ώστε να αναδειχτούν ορισμένοι παράγοντες που πιθανόν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση των απόψεων και των πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών. Για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας διερευνήθηκαν οι απόψεις 93 εκπαιδευτικών γενικής αγωγής σε γενικά δημοτικά σχολεία της Δυτικής Αττικής μέσω της συμπλήρωσης σχετικού ερωτηματολογίου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας από στατιστική άποψη και τα συμπεράσματα, έδειξαν πως οι απόψεις και οι πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών δεν διαφέρουν αρκετά για να έχει βάση ο ισχυρισμός ότι υπάρχει διαφοροποίηση στις απαντήσεις ανάμεσα στις υποομάδες του δείγματος. Καταλήγοντας, είναι βάσιμο το συμπέρασμα ότι σχετικά με την εκπαίδευση και τη συμπερίληψη των μαθητών με ΔΑΦ οι απόψεις των εκπαιδευτικών είναι θετικές και δεν επηρεάζονται στατιστικά σημαντικά από τις μεταβλητές φύλο, ηλικία, έτη εμπειρίας διδασκαλίας σε μαθητές με ΔΑΦ, επίπεδο σπουδών, αίσθημα επάρκειας και τη μεταξύ τους συνεργασίας.

Λέξεις Κλειδιά

γνώσεις, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, αυτισμός, , Ειδική Αγωγή, εκπαίδευση

Βιβλιογραφία

American Psychiatry Association, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition, Text Revision (DSM-V), Washington, DC, 2013com/2017/11/exidikeysipd

Avramidis, & Kalyva. (2007). The influence of teaching experience and professional development on Greek teachers' attitudes towards inclusion. *European Journal of Special Needs Education* .

Avramidis, E., & Bayliss, P. (2000). A Survey into Mainstream Teachers' Attitudes Towards the Inclusion of Children with Special Educational Needs in the Ordinary School in one Local Education Authority. *Educational Psychology* .

Cassady, J. M. (2011). Teachers' Attitudes Toward the Inclusion of Students with Autism and Emotional Behavioral Disorder . *Electronic Journal for Inclusive Education* .

Cassimos, D., Polychronopoulou, S., Tripsianis, G., & Syriopoulou-Delli, C. (2013). Views and attitudes of teachers on the educational integration of students with autism spectrum disorders. *Developmental Neurorehabilitation Journal* .

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Μέθοδος εκπαιδευτικής έρευνας* (Νέα συμπληρωμένη και αναθεωρημένη έκδοση ed.). (Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μητσοπούλου, Π. Μπιθαρά, & Μ. Φίλοπούλου, Trans.) Αθήνα: METAIXMIO.

DeVellis, R. F. (2003). *Scale Development Theory and Applications*. London: SAGE Publications.

Elumalai, P. (2018). Assessment of Knowledge about Childhood Autism among IERT/ SSA. *Disability, CBR & Inclusive Development, Formerly Asia Pasific Disability Rehabilitation Journal* .

Field, A. (2016). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics*. Αθήνα: Εκδόσεις ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ.

Frith, U. (2009). *Αυτισμός: Εξηγώντας το αίνιγμα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Gregor, E., & Campbell, E. (2001). The Attitudes of Teachers in Scotland to the Integration of Children with Autism into Mainstream Schools. *Sage Journals* .

Horne, P., & Timmons, V. (2009). Making it work: teachers' perspectives on inclusion. *International Journal of Inclusive Education* .

Horrocks, J., White, G., & Roberts, L. (2008). Principals' Attitudes Regarding Inclusion of Children. *Springer Science and Business Media* .

- Humphrey, N., & Symes, W. (2013). Inclusive education for pupils with autistic spectrum disorders in secondary mainstream schools: teacher attitudes, experience and knowledge. *International Journal of Inclusive Education* .
- Kofidou, Mantzikos, Chatzitheodorou, Kyparissos, & Karali. (2017). *Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες της Αγωγής και Εκπαίδευσης*. Retrieved 13, 2020, from <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/dialogoi/article/view/11965/13792>
- Murawski, W., & Lochner, W. (2010). Observing Co-Teaching: What to Ask For, Look For, and Listen For. *Intervention in School and Clinic* .
- Park, M., & Chitiyo, M. (2011). An examination of teacher attitudes towards children with autism. *Journal of Research in Special Educational Needs* .
- Park, M., Chitiyo, M., & Choi, Y. S. (2010). Examining pre-service teachers' attitudes towards children with autism in the USA. *Journal of Research in Special Educational Needs* .
- Robertson, K., Chamberlain, B., & Kasari, C. (2003). General Education Teachers' Relationships with Included. *Journal of Autism and Developmental Disorders* .
- Syriopoulou- Delli, C., Polychronopoulou, S., Kolaitis, G., & Antoniou, A.-S. (2018). Views of Teachers on Anxiety Symptoms in Students with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders* .
- Volkmar, F., Cook, E., Pomeroy, J., Realmuto, G., & Tanguay, P. (1999, Ιούλιος). Practice parameters for the assessment and treatment of children, adolescents, and adults with autism and other pervasive developmental disorders. American Academy of Child and Adolescent Psychiatry Working Group on Quality Issues. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*.
- Wilkerson, S. E. (2012). Assessing teacher attitude toward the inclusion of students with. *University of Louisville* .
- Αγγελίδης, Π., & Χατζησωτηρίου, Χ. (2013, Φθινόπωρο- Χειμώνας). Συμπεριληπτική εκπαίδευση: Η αποδοχή του διαφορετικού. *Δελτίο Εκπαιδευτικού Προβληματισμού και Επικοινωνίας* (51), pp. 10-14.
- Αναγνώστου, Λ., & Βαμβαλής, Γ. (2004). *Τετράγλωσσο Λεξικό της Ψυχανάλυσης*. Αθήνα: Επίκουρος.
- Γενά, Α. (2003). *Αυτισμός και Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές*. Ιδιωτική Έκδοση.
- Γενά, Α. (2017). *Συστημική, Συμπεριφορική-Αναλυτική Προσέγγιση*. Αθήνα : Gutenberg.
- Γενά, Α., & Γαλάνης, Π. (2007). Εφαρμογές της ανάλυσης της συμπεριφοράς στην αξιολόγηση και αντιμετώπιση του αυτισμού. *Εγκέφαλος*, 44, 84-99.

- Ζώνιου- Σιδέρη, Α. (2000). *Άτομα με ειδικές ανάγκες και η ένταξή τους*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κάκουρας, Ε., & Μανιαδάκη, Κ. (2006). *Ψυχοπαθολογία Παιδιών και Εφήβων*. Αθήνα: Δαρδάνος.
- Καραμπατζάκη, Ζ. (2018, 12 12). <https://eclass.duth.gr/modules/document/index.php?course=KOM04367&openDir=/5bcc74e83Cij>. Retrieved 1 7, 2020, from <https://eclass.duth.gr/>
- Κοκκινάκη, Δ., & Κοκκινάκη, Α. (2016). Η νομοθεσία της ειδικής αγωγής στην Ελλάδα και την Αγγλία: μια συγκριτική προσέγγιση. *4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης* (pp. 7-16). Αθήνα: ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ.
- Κολιάδης, Ε. (2002). *Γνωστική ψυχολογία, γνωστική νευροεπιστήμη και εκπαιδευτική πράξη*. Ιδιωτική Έκδοση.
- Λαμπροπούλου, Β., & Παντελιάδου, Σ. (2000). Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα-Κριτική Θεώρηση. In Α. Κυπριωτάκης (Ed.), *Πρακτικά Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής, Τάσεις και προοπτικές αγωγής και εκπαίδευσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην Ενωμένη Ευρώπη σήμερα* (pp. 156-170). Ρέθυμνο: ΠΤΔΕ, Σχολή Επιστημών Κρήτης.
- Μαντζίκος, Κ. (2018, 01 3). [ekpaideytikos.gr](https://www.ekpaideytikos.gr). Retrieved 01 7, 2020, from <https://www.ekpaideytikos.gr/index.php/arhtra/eidiki-agogi/1171-oi-ekpaideftikoi-eidikis-agogis-kai-oi-gnoseis-tous-gia-ton-aftismo-grafei-o-konstantinos-mantzikos>
- Μαυροπούλου, Σ. (2011). Αποτελεσματικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και διδακτικές στρατηγικές για τα παιδιά στο φάσμα. In Παντελιάδου, & Αργυρόπουλος, *ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ: Από την έρευνα στη διδακτική πράξη* (pp. 85-86). ΠΕΔΙΟ.
- Νικολάου, Γ., Σούλης, Σ.-Γ., Καρατζένη, Ι.-Χ., & Πολύζου, Μ. (2016). Η διαφορετικότητα σε περίοδο Κρίσης. Κρίση οικονομική...ή κοινωνική;. *4ο Πανελλήνιο συνέδριο επιστημών της εκπαίδευσης , 2014* (1), 12.
- Παπαγεωργίου, Β. (2016). blogs.sch.gr. Retrieved 1 7, 2020, from <http://blogs.sch.gr/atrisvas/files/2016/11/autismos4.pdf>
- Παπαδάτος, Ι. (2010). *Ψυχικές Διαταραχές και Μαθησιακές Δυσκολίες Παιδιών και Εφήβων*. Αθήνα : Gutenberg.
- Πολυχρονοπούλου. (2012). *ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΙ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΗ.
- Πολυχρονοπούλου, Σ. (2012). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες*. Αθήνα: Ιδιωτική.
- Πολυχρονοπούλου, Σ. (2012). *Παιδιά και Έφηβοι με Ειδικές Ανάγκες και Δυνατότητες*. Ιδιωτική Έκδοση.

Σπυρόπουλος, Τ. (2016). Προβληματισμοί και όψεις των στερεοτύπων και των παρεχόμενων υπηρεσιών για τα άτομα με ΑμΕΕΑ. In Γ. Παπαδάτος, Σ. Πολυχρονοπούλου, & Α. Μπαστέα (Ed.), *4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης* (pp. 22-31). Αθήνα: ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ.

Στασινός, Δ. (2016). *Η Ειδική Εκπαίδευση 2020 plus*. Παπαζήσης.

Χριστοφοράκη, Κ. (2004). ΠΡΟΣΒΑΣΗ- Η Υποστηρικτική Τεχνολογία στην Εκπαίδευση των Ατόμων με Σοβαρά Κινητικά Προβλήματα., (pp. 289-317). Αθήνα.